

Available online at <http://dergipark.gov.tr/ujad>
Inonu University Journal of Art and Design
Faculty Homepage: <http://www.inonu.edu.tr/tr/gsf>

DİJİTAL SANATTA YARATICI BİR UYGULAMA OLARAK AIRBRUSH TEKNİĞİ AIRBRUSH TECHNIQUE AS A CREATIVE APPLICATION IN DIGITAL ART

Sinan ÇAKMAK^{a,*}

^a Gümüşhane Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü , Gümüşhane, 29100 , Türkiye

Article history: Received 11-12-2019 / Accepted 12-31-2019

ÖZET ABSTRACT

Teknolojik kuramların, geleneksel ve çağdaş birikimler ışığında, farklı bakış açıları yaratılarak elektronik ortamda can bulmasını dijital sanat olarak nitelendirebiliriz. Dijital sanat, içerik olarak farklı sanat kavramlarını bir arada işleyebildiği gibi teknolojiyle, toplumsal kültürle, estetikle ve diğer birçok faktörle etkileşim halinde bulunabilir. Bu etkileşim gelişen teknolojinin her anını takip etmekle ve inovatif tekniklere açık olmakla yükümlüdür. Airbrush tekniği, gelişen çağdaş sanat biçimlerine yapmakta olduğu katkı ile bu inovatif tekniklerden biridir.

Günümüz sanatında her ne kadar geleneksel öğelerin yer aldığı eserler var olsa da, yazılım çağının getirdiği bilgisayar destekli donanımlar ve tasarım programları da yaratıcı yönleri ile güncel sanatta varlığını hissettirmektedir. Çalışmamızda dijital sanat kavramı üzerinde durularak, gelenekselden dijital yöntemlere geçiş süreci değerlendirilmiş ve bu doğrultuda literatür taraması yapılarak, ülkemizde farkındalığı olan ancak literatür açısından eksik kalmış airbrush tekniğine yaratıcı bir bakış açısı ile yaklaşmıştır. Aynı zamanda örnek uygulamalar ile konu zenginleştirilmiştir. Bu çalışma ile sanat ve medya platformlarında sıklıkla karşımıza çıkmakta olan airbrush tekniğinin, yaratıcı bir dijital sanat biçimi olduğu düşüncesi desteklenmektedir.

Digital art can be defined as the creation of technological theories by forming different perspectives in the light of traditional and contemporary experiences. Digital art can combine different concepts of art as content and interact with technology, social culture, aesthetics and many other factors. This interaction is responsible for following every moment of developing technology and being open to innovative techniques. Airbrush technique is one of these innovative techniques with its contribution to developing contemporary art forms.

Even though there are works with traditional elements in today's art, computer-based hardware and design programs of the software age make their presence felt in contemporary art with their creative aspects. In this study, the concept of digital art has been addressed and the process of transition from traditional to digital methods were evaluated. Accordingly, a literature review was carried out and the airbrush technique having the awareness in our country but could not be seen in the literature was addressed from a creative perspective. Moreover, the subject was enriched with sample applications. This study supports the idea that airbrush technique frequently encountered in art and media platforms is a creative form of digital art.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Dijital Sanat, Dijital Çizim, Airbrush Tekniği

Keywords: Art, Digital Art, Digital Drawing, Airbrush Technique

GİRİŞ

İlk çağlardan günümüze kadar gelişen teknoloji sayesinde, insanoğlunun hayatında var olan bir takım fiziki kısıtlamalar ortadan kalkmıştır. Bu kısıtlamaların ortadan kalkması şüphesiz bilim ve teknolojinin paydaşlığında gerçekleşmiştir. Bilim ve teknolojinin gelişmesi, bedenen seyahatin teknolojik icatlar ile daha kolay bir hale gelmesini ve ayrıca zihinsel seyahatin dijital platformlar aracılığı ile mümkün kılınmasını sağlamıştır. Bu doğrultuda özellikle teknolojinin daha kolay ulaşılır hale gelmesi ile birlikte dijital sanat uygulamaları, günlük yaşamın içerisinde daha sık rastlanan bir düzeye ulaşmıştır.

Görsel sanata dair tüm alanların her geçen gün daha da önem kazandığı gerçeğinden yola çıkılacak olursa, çağın gereksinimlerine karşılık vermekte olan ve inovatif değerdeki farklı sanat yorumlamalarına da açık olmak gerekmektedir. Bu bağlamda içerisinde bulunduğumuz

*Corresponding author.

<http://dx.doi.org/10.16950/ujad.646118>

inovasyon çağının dijitalleşmekte olduğu ve hatta birçok alanın tamamen dijitalleştiğini söylemek mümkündür. Hızlı bir gelişim sürecinde olan teknolojinin, bu dijitalleşme durumuna katkısı da tartışılmaz bir gerçektir.

Dijital dönüşümün hızlı bir şekilde ilerlediği günümüz çağında, bilim ve teknoloji ikilisinin çağdaş sanata olan etkisi de gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, dijital etkenlerin kültürel ve sanatsal alanlarda farklılaşmalara neden olduğunu söylemek mümkündür. Dijital etkenlerin ortaya çıkarmış olduğu inovatif söylem ve yorumlamalar, sanatçılar tarafından kısa sürede benimsenerek sanatsal çalışmalarda yeni bedenlere bürünmektedir. Geleneksel sanata adeta meydan okuyan bu dijital çağın sanatı, biçimsel olarak kimi zaman gelenekselliğin özünden ilham alsa da ortaya koyduğu sunum tarzı ile farklılıklar göstermektedir. Bu farklılığın temelinde, bilgisayar tabanlı olarak yazılıma dayalı sayısal veri işleme programları bulunmaktadır.

Geleneksel sanatın fiziki ortamlarda uygulanmakta olan tarzlarından birisi olan airbrush, eserlerin sprey boya tabancası kullanılarak ortaya çıkarıldığı bir tekniktir. Bu teknik, özellikle 19. Yüzyılın sonlarına kadar geleneksel bir yöntem olarak sprey boya tabancası ile uygulanmıştır. Boya tabancası içerisine konulan boyaların yüzeye püskürtülmesi ile çalışmalar yapılmıştır. Ancak daha sonra teknoloji odaklı gelişen bilgisayar programları ile dijital platformlara taşınan airbrush tekniği, sanatın dijital dünyadaki her alanında ve yeni medya ortamlarının her unsurunda yaratıcı bir biçim olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dijital sanatın farklı ve yeni yorumlamalarından biri olarak airbrush tekniği, Adobe Photoshop uygulaması başta olmak üzere birçok bilgisayar destekli uygulama ile günümüzde farklı alanlara doğrudan katkı sağlamaktadır. Dijital airbrush tekniği ile geleneksel olarak kağıdın yerini çizim tabletleri almış ve sanatçıların kullanmakta olduğu çizim fırçaları dijitalize olarak bu uygulamalarda kullanılabilir hale gelmiştir. Özellikle günümüzde iki ve üç boyutlu çizimlerin yaratıcı bir biçimde kolaylıkla uygulanabilmesi bakımından bu uygulamalar oldukça önemlidir. Aynı zamanda bu uygulamaların dijital platformlara rahatlıkla aktarılabilmesi, sanatçıların dijital airbrush tekniğini benimsemelerini ve tercih etmelerini sağlamaktadır.

1. DİJİTAL SANAT KAVRAMI

Matematiksel bir yaklaşımla geliştirilen görsellerin, yazılım veya grafik programlar ile desteklenmesi sonucu ortaya çıkmış olan tekniğin, sanatsal üretime ve yapıtlara yansıtılmasına dijital sanat denir (Çizgen, 2007: 69).

Bilgi, tarihsel süreç göz önünde bulundurulduğunda her dönem kıymetli bir olgu olarak var olmuş ve gelecek kaygısı ile kaydedilmiştir. Teknolojinin kısıtlı imkanlara sahip olduğu çağlarda geleneksel yöntemler ile kayıt altına alınan teorik bilgiler, günümüzün teknoloji dünyasında daha kolay ulaşılabilir hale gelecek bir biçimde kaydedilmekte ve ihtiyaç halinde kolaylıkla erişilebilir durumdadır.

İnsanlık tarihi boyunca yaşanmış olan teknolojik gelişmeler, şüphesiz insan hayatına dokunmuş ve yaşamı kolaylaştırma amacı gütmüştür. Bu amaç doğrultusunda bilim ve teknoloji aynı hedefe hizmet eden paydaşlar olarak, toplumların evrilmesine yön vermiştir. Dolayısıyla bu evrilme sürecinden kültürel ve sanatsal ortamlar da etkilenmiştir. Özellikle adeta dijital bir çağın yaşamakta olduğu günümüz evreninde, sanat anlayışı da bilim ve teknoloji ile muazzam bir etkileşim sürecine girmiştir. Bu etkileşim ile dijital yorumlamaların her geçen gün daha da kuvvetli olarak kendini hissettirdiği sanat unsurları, birbirinden farklı organizasyon ve platformlarda karşımıza çıkmaktadır.

Son dönemlerde sıklıkla sanatsal niteliğinin tartışmalara konu olduğu bir kavram olarak dijital sanat, bu tartışmaların gölgesinde ve teknolojinin desteği ile kendisine çizmiş olduğu inovatif üretim yolunu sağlam adımlarla yürümektedir. Şüphesiz ki kendine olan bu özgüveni ile dünya toplumlari ve gün geçtikçe de sanatçılar tarafından benimsenmektedir. Dolayısıyla bu kabullenişin doğal bir sonucu olarak, ulusal veya uluslararası bienal, sergi ve festivallerde dijital sanatın tüm benliği ile hissedildiği eserlere rastlamak mümkündür.

Dijital sanatın, felsefe yaklaşımı ile teknolojik ve kavramsal sınırları zorlayarak sürekli bir deneyimleme sürecinde olduğu söylenebilir. Deneyimleme ile süregelen üretim süreci

sonucunda ortaya çıkan eserlerin, bilgisayar programları ile üretimi sonrasında, internet aracılığı ile dijital dünyada hedef kitleye sunulması söz konusudur. Bu sunum ile sanatçıdan çıkan eser, izleyicisinin gözlem yapabildiği ve aynı zamanda yorumlamalar getirebildiği dijital ortamlarda demokratikleşebilmektedir (Sağlamtimur, 2010: 218).

Çağımızda herkes tarafından sıklıkla ve kolaylıkla kullanılabilen bir mecra olan internetin, dijital sanat akımına olan katkısı önemlidir. Öyle ki global dünya düzeninde, internet ortamında izleyicinin hizmetine sunulmakta olan online sergiler, kişisel portfolyolar ve müzeler sanatın dijital halini yansıtmaya bakımdan kıymetli bir görev üstlenmektedirler. Geleneksel olarak fiziksel mekanlarda izleyicinin beğenisine sunulmakta olan sanat eserlerinin, dijital ortamlardaki erişim imkanının daha pratik bir hal almış olması dijital teknolojinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Geleneksel Sanatın Dijital Dönüşümü

Dijital sanat, geleneksel sanatın bilgi ve birikiminden yola çıkılarak, çağın gereksinimlerine uygun bir biçimde ve yeniden yorumlanarak ortaya çıkan sanatsal bir yaklaşımdır. Bu var oluş sürecinde, geleneksel sanatın öğelerinden ilham almak suretiyle ve teknolojik gelişmeler ışığında, sanatçılar için yeni imkanlar ve söylemler olanağı sunmuştur. Çağdaş sanat anlayışı ile üretim halinde olan sanatçılar, teknolojinin sağladığı imkanları geleneksel sanatın birikimi ile harmanlayarak yaratım süreçlerini geliştirmişlerdir. Sıradanlaşan yorumlamalara uzak olan bu yeni yaklaşım ile kendini sınırlamayan eserler ortaya çıkmaktadır.

Geçmişten günümüze sanat eseri üretim sürecinde sanatçılar, içinde bulunulan zamanın teknolojisinden faydalanmışlardır. Bu üretim süreci, " geleneksel, mekanik ve dijital" olarak üç aşamada incelenebilmektedir. Özellikle Sanayi Devrimi ile gelişen mekanizasyon, özgünlüğü ile ön planda olan geleneksel yöntemin arka planda kalmasına sebep olmuştur. Aynı zamanda 1830'lu yıllarda fotoğrafın icadı ile geleneksel yöntemlerle üretimi yapılmış olan eserler daha geniş çaplı kitlelere kolayca iletilir hale gelmiştir. Teknolojinin hızlı gelişimi ile takip eden süreçte bilgisayarlar gelişmiş ve bununla birlikte yeni üretim sürecinde dijital aşamaya geçilmiştir. Bilgisayar tabanlı sayısal veri işleme programları sayesinde dijital ortamlarda görsel imge ve sanat eseri üretimi teknoloji çağının bir gereksinimi olarak sanat platformlarında yerini almıştır. Dijital tabanlı sanat üretim yöntemi, geleneksel ve mekanik üretim yöntemlerini kullanmakta olan kitlelerce sorgulansa da zamanla kabullenilmiştir. Öyle ki dijital teknolojinin zenginleşerek gelişmesi sürecinde, programcılar, mühendisler ve sanatçılar birlikte çalışmak suretiyle farklı sanat eserlerini ortaya koymuşlardır (Sağlamtimur, 2010: 216).

Görsel sanat üretim sürecinde dijital sanat, genellikle geleneksel araç ve tekniklerden ilham alarak üretim sürecini yönlendirmektedir. Bu süreçte dijital ortamlarda üretilen eserlerin, ne zaman ve ne tür bir araçla üretildiği konusunda kesin bir şey söylemek mümkün olmamaktadır. Aynı zamanda, üretim süreci göz önüne alındığında gelenekselden veya dijitalden ne zaman ve ne derece yararlandığının bilinmemesi durumu yaygın bir şekilde kabullenilmiştir (Nalven ve Jarvis, 2005: 8).

Sanat eleştirmenleri veya küratörler, mekanik ve elektriksel olarak fotoğraf, video ve sinemanın evrimleşerek dijital sanata zemin hazırladığını yorumlamaktadır. Bu yorumlama ile fotoğrafın ortaya çıkışında, resim ve desenin geleneksel yapısından ilham alındığı görüşü de desteklenmektedir. Bu bağlamda sinemanın, fotoğrafın evrilmesi ile ortaya çıktığını ve özellikle geniş kitlelerle iletişimde etkili olan radyo ve televizyonun evrilerek internetin ortaya çıktığını söylemek mümkündür (Wands, 2006: 11-12).

Gösteri, kavramsal ve çevresel sanatlara, dijital sanatın öncülü olarak yaklaşılsa dahi yapısal olarak geleneksele uzaktırlar. Ancak çağın dinamik olgularının anlaşılabilmesi bakımından önemli bir rol üstlenmişlerdir (Çuhacı, 2009: 1).

Genel olarak, sanatın bilgisayar teknoloji ile olağan dışı farklı biçimlerde yorumlanması ile ortaya çıkmış olan dijital sanat, geleneksel yapılardan kopmadan eserlerini üretmektedir. Üstelik bu üretim sürecini öylesine profesyonelce gerçekleştirmektedir ki, çağın insanlara sunmuş olduğu teknolojik imkanları çağdaş sanatın farklı disiplinlerinde ustalıklı kullanarak çalışmalarını izleyiciye sunmaktadır. Bu tecrübe ile günümüz çağdaş sanatında disiplinler arası

yakınlaşma söz konusu olmaktadır. Örneğin filmlerin veya videoların içerisine fotoğraflar eklenebilirken, tuvalerde de fotoğraf baskıların yanında fırça darbeleri gözlemlenebilmektedir.

2. AIRBRUSH TEKNİĞİ VE GELİŞİMİ

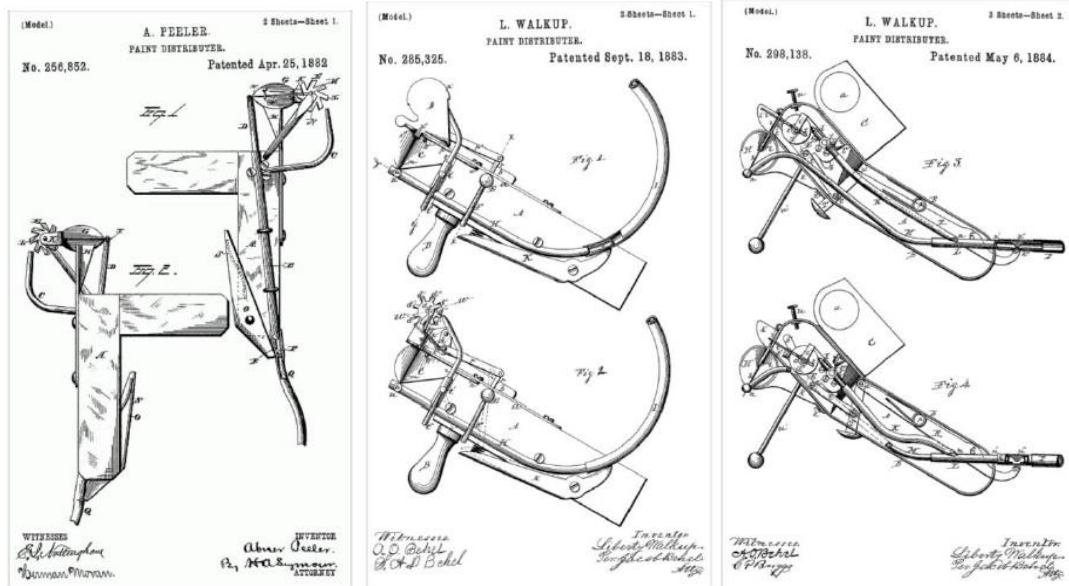
Teknolojinin gelişmeler, birçok sanat disiplininin uygulama alanlarına da etki ederek üretim süreçlerinde farklılıklara neden olmuştur. Özellikle illüstrasyonların üretim süreci göz önünde bulundurulduğunda, 1493 yılında ortaya çıkmış olan airbrush tekniğinden söz etmek mümkündür. Tarihsel olarak incelendiğinde bu tekniğin ilk çağ medeniyetlerine kadar uzandığı rahatlıkla anlaşılabilmektedir. Öyle ki ilk çağ uygarlıklarında insanların mağaraların duvarlarında tasvir etmiş oldukları çizimlerde püskürtme tekniğinin kalıntılarında rastlanmaktadır. Bununla birlikte geçen süreç içerisinde 1893 yılında İngiliz sanatçı Charles Burdick airbrush tekniğinin patentini almıştır (Arslan, 2016: 82).

Geleneksel Airbrush Tekniği

Airbrush tekniği, günümüz dijital çağında tamamen dijital tekniklerin kullanıldığı eserleri sanat dünyasına kazandırmaktadır. Dijital sanat kavramı içerisinde, uygulama alanlarından bir tanesi olması ve gelenekselin kılavuzluğunu reddetmeden üretim sürecine katması bakımından airbrush, çağdaş sanatın farklı disiplinlerine hizmet eden önemli bir tekniktir.

Geleneksel airbrush tekniği, mekaniksel olarak sprey boya tabancasının çalışma prensibi ile uygulamalarını ortaya koymaktadır. Uygulama olarak sprey boya tabancasının içerisine konulan boyanın, çalışma yüzeyine püskürtülmesi temeline dayanmaktadır. Bu bağlamda, airbrush ve sprey boya tabancaları aynı mekanizmaya ait iki farklı yapıdır. Bu iki farklı yapıyı birbirinden ayıran, sprey boya tabancasının daha geniş çalışma yüzeylerinde kullanılıyor olmasıdır. Aksine airbrushın, mekanizma olarak daha ince ve hassas bir çalışma prensibine sahip olduğu söylenebilir (Gümülcine, 2013: 4).

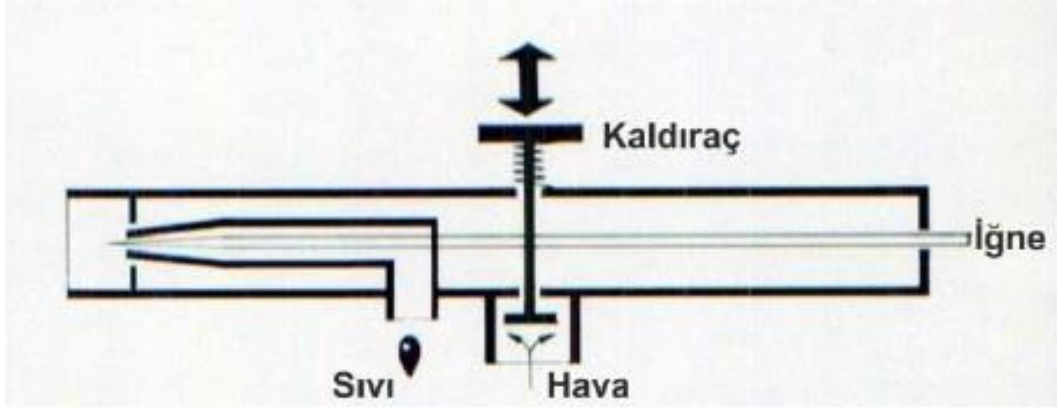
Airbrush tekniğine dayalı ilk cihaz Abner Peeler tarafından, bir komprasör vasıtasıyla ve tek el ile kullanılmak suretiyle tasarlanmıştır. Ancak bu cihazın mekanizma olarak karmaşık ve kullanım olarak zor oluşu, Liberty Walkup'ın kullanım açısından daha pratik bir cihaz yapması sonucunu doğurmuştur (Gümülcine, 2013: 5).

Şekil 1. Abner Peeler ve Liberty Walkup'ın airbrush cihazlarının mekanik teknik çizimleri, Bireysel Arşiv

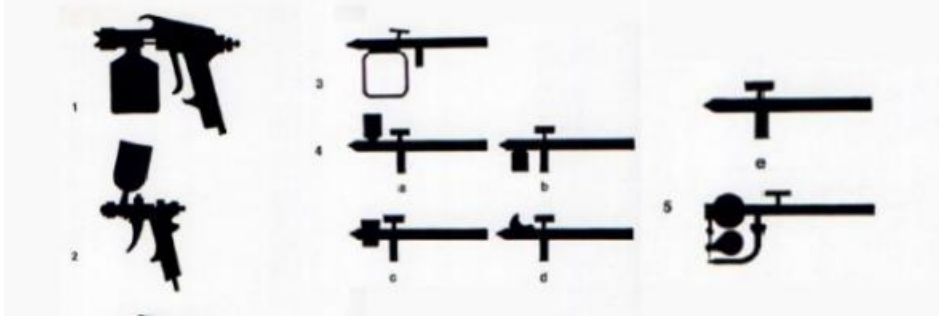
Airbrush tekniğini kavrayabilmek için öncelikle airbrush aleti hakkında detaylı bilgiye sahip olmak gerekmektedir. Temel olarak basitçe bir sprey boya tabancası mantığında olan airbrush tekniği, tabancanın içerisinde bulunan boyanın çalışma yüzeyine püskürtülmesi tekniğine dayanmaktadır (Vero, 1988: 12).

Airbrush pistolesinin çalışma mekanizmasına bakıldığında, iğne yardımı ile birleştirilerek damıtılan hava ve sıvı boya kanallarının püskürtülmesi ile çalıştığı görülmektedir. Resim 2' de görüldüğü üzere, havanın pistolenin içerisindeki iğneyi aktifleştirerek titreşime geçirmesi kaldıraç vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bu titreşim sayesinde boya moleküller olarak ayrışır ve hava ile birleşip yüzeye püskürtülür (Gümülcine, 2013: 10).

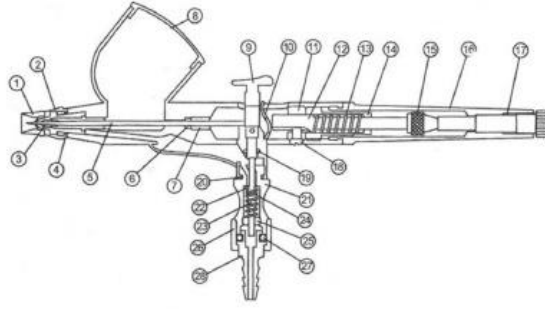
Şekil 2. Boya tabancaları ve airbrush pistoleleri, Bireysel Arşiv

Airbrush boya tetiğinin ayarlanabilir ve püskürtme şekli olarak daha hassas olması sanatçıların rahat çalışabilmeleri bakımından büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Bu kolaylığın en büyük sağlayıcısı da airbrush pistoleleridir (Gümülcine, 2013: 9).

Şekil 3. Boya tabancaları ve airbrush pistoleleri, Bireysel Arşiv

Airbrush aletinin detaylı bir şekilde incelenmesi durumunda, ana gövde içerisine konumlandırılmış olan pistole ile birlikte birçok parçadan oluştuğu görülebilmektedir. Resim 4' teki TG model airbrush aletinde görüldüğü gibi birbirinden farklı parçaların, iyi bir mühendislik sonucu mekaniksel bir bütünü oluşturduğu gözlemlenebilmektedir.

1. İğne kabı	15. İğne titreşim vidası
2. Meme kabı	16. Standart tutacak ayarı
3. Meme	17. Ayar vidası
4. Meme kabı için O halkası	18. Klavuz vidası
5. İğne	19. Çalışma kolu O halkası
6. İğne klavuzu için O halkası	20. Vana O halkası
7. İğne klavuzu	21. Vana gövdesi
8. Boya kabı kapağı	22. Vana Kolu O halkası
9. Çalışma kolu	23. Vana kolu
10. Çalışma kolu klavuzu	24. Vana yayı
11. Durdurucu	25. Vana vidası
12. İğne titreşim klavuzu	26. Hortum bağlantı somunu
13. Yay	27. Hortum bağlantısı için O halkası
14. Yay kabı	28. Hortum bağlantısı

Şekil 4. TG Model Airbrush Mekanizması, Bireysel Arşiv

Yazılım Sanatı Olarak Dijital Airbrush

Teknoloji çağı ile önlenemez bir hal alarak, insan yaşamının vazgeçilmez bir parçası durumuna gelmiş olan dijital kavramı, her geçen gün daha da yaygınlaşmaktadır. Her alanda olduğu gibi sanat alanında da bu kavram güçlenerek gelişimini sürdürmektedir. Resim, heykel, fotoğraf vb. sanat alanlarında eserler üretmekte olan sanatçılar, dijital ortamlardan olabildiğince faydalanmaktadır. Hatta ortaya çıkan eserlere bakıldığında, dijital çağın yazılım programlarının son derece profesyonel işler çıkardığı gözlemlenebilmektedir. Öyle ki kimi zaman dijital eserlerin gerçekle olan ayrımını yapmak güç bir durum haline gelmiştir.

Yazılımlar, bilgisayarların ana unsurlarından olan işletim sistemleri içerisinde konumlandırılmış olan ve istenilen komutların belirli kurallar çerçevesinde yerine getirilmesini sağlayan dijital eserlerdir. Dijital ortamların damarlarına kadar işlemiş olan yazılımlar, yeni medyanın hemen her alanında ve son yılların global iletişim kaynaklarından olma özelliğini taşıyan sosyal medyanın bütün platformlarında kullanılmaktadır.

Geçmiş yıllarda belli kalıplarda tasarlanan yazılım programları, artık günümüzde bu kalıpları aşmaktadır. Tasarımın hayatın her alanında varlığını hissettirmesi sonucu olarak, yazılımların da farklı tasarımlarda üretilmesi söz konusu olmaktadır. Bundan dolayı yazılımcıların tasarım konusunda uzman kişilerden yardım aldığı veya kendilerini tasarım konusunda geliştirdiği görülmektedir. Çünkü tasarımcılar için eserlerinin beğenilmesi ne anlam ifade ediyorsa, yazılımcılar için de tasarlanan programın görsel ve içerik olarak beğenilmesi aynı şeyi ifade etmektedir.

Dijital platformların önemli bir parçası haline gelmiş ve yazılım programları ile üretilmekte olan yazılım sanatı çerçevesindeki eserler, 1990'lı yılların sonlarından itibaren ilk eserlerini vermeye başlamıştır. Özellikle 2000'li yıllar ile Readme (Helsinki), Prix Ars Electronica (Linz) ve Transmediale (Berlin) gibi uluslararası festivaller kapsamında düzenlenen etkinliklere damga vurmuşlardır. Yazılım sanatının yakalamış olduğu bu rüzgar ile yazılım sektörü başta ABD, İngiltere ve Almanya gibi birçok ülkenin ilgi duyarak üzerinde yoğunlaşmasına neden olmuştur. Ülkemiz ise yazılım konusunda diğer dünya ülkelerinin gerisinde olmakla birlikte bu alanda gelişmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır (Sağlamtimur, 2010: 227).

Dijital eserler ile her geçen gün daha sık karşılaştığımız gerçeğinden yola çıkılacak olursa, bu eserlerin üretim süreçlerine de değinmek gerekmektedir. Geleneksel ilkeler ışığında gelişime başlamış ve bu gelişimi sürdürmekte olan dijital sanat, airbrush uygulama alanlarında da kendisine yer bulmuştur. Geleneksel olarak, airbrush aleti ve boya tabancaları ile fiziki

ortamlarda uygulanmakta olan bu teknik, dijital yazılım programları ile çağın sanat anlayışının uygulama alanlarına dair eserler vermektedir.

Geleneksel yöntemlere oranla dijital airbrush çalışmalarının, üretim süreci bakımından sanatçılara sağlamakta olduğu avantaj ve dezavantajlar mevcuttur. Geleneksel üretim yöntemlerinde, kağıt, tuval, kalem, fırça ve boya ve boya tabancası gibi fiziki materyallere ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak dijital yazılım programları sayesinde bütün bu materyaller dijitalize olmuş bir şekilde sanatçının kullanımına sunulmaktadır. Ayrıca geleneksel teknikle fiziki ortamlarda üretilen çalışmalarda, hata payı en az olmak durumundadır. Örneğin geleneksel olarak uygulanacak olan airbrush çalışmasına ait renk değerinin, doğru bir karışım ile çalışma yüzeyine dikkatli bir şekilde püskürtülerek aktarılması ve hata payının çok az olması gerekmektedir. Bu durum dijital eserlerin üretiminde daha tolere edilebilir bir düzeydedir. Yazılım programlarının, yapılan işlemi anında geri alma özelliği sayesinde bu durum sanatçılar için stres kaynağı olmamakta ve yaratım süreçlerini etkilememektedir. Bunun yanı sıra materyal olarak herhangi bir sınırlaması olamayan dijital ortamların, sanatçılara sunmakta olduğu kolaylıklar, yapılan çalışmalara istenilen efektlerin verilebilmesi, çalışma yüzeyinin istenilen boyutlarda ayarlanabilmesi ve yeni medya ortamlarına uyumluluk sağlayabilmesi gibi sıralanabilir. Ancak dijital ortamların ve airbrush çalışmalarının sağlayıcısı konumunda olan bilgisayar, çizim tableti ve yazılım programları gibi materyallerin yüksek maliyetli olmasının yanında resim sanatındaki pentür, üç boyutlu ve farklı materyallerin üzerinde çalışabilme gibi olanakların olmayışı da dijital resim tekniğinin dezavantajlarından. Özellikle yüksek kalitede üretilmek istenen işler için yazılım ve donanım bakımından zengin olan bilgisayarlar gerekmektedir. Orta derecede özelliklere sahip olan bilgisayarlarda airbrush uygulamaları yapılabilmektedir ancak istenilen ve beklenen sonuca ulaşamayabilir. Aynı durum çizim tabletleri için de geçerlidir. Dijital airbrush tekniğinin kaliteli ve hızlı bir şekilde uygulanabilmesi için kullanılmakta olan çizim tabletinin de ihtiyaca karşılık verebilecek düzeyde olması gerekmektedir. Öyle ki çizim tabletine ait dijital kalem fırçasının, hassasiyet bakımından yapılan çizime verdiği tepkime süresi çok önemlidir. Aksi durumlarda teknik aksamalardan kaynaklı olarak, sanatçının çalışma şevki azalabilmektedir.

3. DİJİTAL AIRBRUSH UYGULAMA ARAÇLARI

Dijital sanat üretim aşamalarının uygulayıcıları arasında her ne kadar yazılım programlarının önemi büyükse de, dijital çizim araçlarının da payı büyüktür. Günümüz dünyasında, geleneksel materyallerden olan kalem ve kağıdın yerini bu araçların dijitalize olmuş halleri almaktadır. Bu evrimleşmeyi takiben insanlar günlük hayata dair tutmak istedikleri notlarını, dijital kalemler aracılığı ile çeşitli dijital tabletlere yazarak kaydetmektedirler. Aynı durum bir sanat eserinin ortaya çıkış aşamalarının başlangıcı sayılan sanatsal eskiz çalışmaları için de geçerlidir. Tamamen dijital platformlara uyumlu olarak tasarlanmış ve üretilmiş olan çizim tabletleri, tam da bu durumlar için kullanılmaktadır.

Şekil 5. Wacom Marka Dijital Çizim Tableti, (URL – 1, 2019)

Dijital olarak çizilecek olan bir eserin tasarlanabilmesi için grafiksel yazılım programlarına ve çizim tabletlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Temelde bilgisayarlara harici olarak bağlantısı yapılan dijital çizim tabletleri, dijital kalemler ile üzerlerine yapılan çizimleri bilgisayar ekranına yansıtmak suretiyle çalışmaktadır. Bu çizim tabletleri boyut olarak uluslararası geçerliliği olan boyutlarda olabilmektedir. Tabletler sayesinde sanatçılar, hayal dünyalarındaki eskizleri kolaylıkla dijital ortamlara aktarabilmektedirler. Bu aktarım sürecinde grafik programlarının da önemli etkisi bulunmaktadır. Yazılım mühendisleri tarafından, sanat tasarımcılarının gereksinimlerini karşılayacak şekilde tasarlanan bu programlar, dijital sanat üretimi açısından vazgeçilemez araçlardır.

Dijital platformlarda çizim veya tasarım yapmaya olanak sağlayan başlıca uygulamalar olarak Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Corel Draw, Corel Painter, Gimp, Lnkspace vb. yazılımlar sayılabilmektedir. Ancak bu uygulamaların arasında Photoshop, en sık kullanılan uygulama olarak nitelendirilebilir. Bu uygulama isminden gelen anlam ile de anlaşılacağı üzere, fotoğraflar üzerinde çalışmayı ve düzenleme yapmayı sağlayan bir yazılımdır. Ancak özellikleri bununla sınırlı olmamakla birlikte, iki boyutlu çizimler üretmek isteyen sanatçıların ihtiyaçlarına da karşılık verebilecek niteliktedir. Photoshop, piksel veya vektörel tabanlı çalışmalar yapılabilecek ve ticari üretim için kullanılacak bir yazılıma sahip olması bakımından önemli bir uygulamadır (Wands, 2006: 34).

Şekil 6. Adobe Photoshop Uygulaması Arayüz Ekran Görüntüsü, (URL – 2, 2019)

Çizim tabletleri grafik tasarım, endüstriyel tasarım, oyun tasarımı, animasyon tasarımı, mimarlık, eğitim, sağlık, finans, fotoğraf ve video gibi çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Ancak sanatsal olarak diğer sanat alanlarına oranla, özellikle grafik tasarım sanatçıları tarafından ayrı bir öneme sahiptirler. Dijital sanatın temel üretim alanlarından olan grafik tasarımda tabletler, yaratıcılığın yansıtılması bakımından önemli bir roledirler. Özel olarak grafik alanı için üretilmiş ve geliştirilmiş olan tabletler, çözünürlük ve hassasiyet oranları bakımından farklı özelliklerde olabilmektedir. Aynı şekilde gelişen bilgisayar teknolojisi ile bilgisayarlara harici olarak bağlantısı yapılmakta olan çizim tabletlerinin, harici bir bağlantıya gerek duyulmaksızın bilgisayarların ana ekranlarında aynı özellikleri ile kullanılabilirdiği görülmektedir. Yani üretilen ilk modellerine bakıldığında, yalnızca harici tablet üzerinde çizim yapılmakta ve bu çizim yazılım programı sayesinde bilgisayar ekranına yansımaktayken, gelinen noktada bilgisayarın ana ekranına yapılan çizim eş zamanlı olarak ekranda görülmektedir. Bilgisayar ekranı, adeta dijital bir kağıt gibi kullanılabilir.

Şekil 7. Wacom Marka Dijital Çizim Ekranı, (URL – 3, 2019)

Sayısal veri işleme terimi her ne kadar grafik programları için kullanılıyor olsa da, grafik tabletler için de sayısallaştırıcı terimini kullanmak mümkündür. Birçok sayısallaştırıcı basınca

duyarlı değildir ancak grafik tabletler basınca duyarlı niteliğe sahiptirler. Basınca duyarlı olan çizim tabletleri, çizimleri gerçeğe en yakın şekilde yansıtabilmek adına hassas uçlu ve geniş uygulama stillerini barındıran kalemlere sahiptirler. Bununla birlikte Wacom Intous gibi nitelikli tabletler ise uygulama çeşitliliğini artırmak ve boyama stillerini geliştirmek için ek olarak airbrush ve kontur kalemleri gibi araçları ilgililerin kullanımına sunmaktadır. Birçok boyutta olabilen çizim tabletleri genellikle çoğu sayısallaştırıcıdan daha küçük boyutta olmaktadır. Boyut olarak büyük olan tabletler ise hem fiyat olarak hem de sunmuş olduğu özellikler bakımından profesyonel kullanıcılara hitap etmektedirler (Kolle, 2001: 9).

Dijital airbrush çizimlerinde kullanılmakta olan araçlar belirli teknik bilgiye ihtiyaç duymaktadır. Ancak bu teknik bilgiye sahip olmak yeterli olmamakta ve geleneksel sanatın temel ilke ve öğeleri konusunda da donanımlı olmak şarttır. Bu sayede hayal dünyasında tohumlanan eser, geleneksel ve teknik donanımla birlikte dijital ortamlarda filizlenecektir.

Dijital Airbrush Çizim Aşamaları ve Örnek Uygulamalar

Dijital Airbrush çizimlerinin yapılabileceği birçok tasarım uygulaması mevcuttur. Ancak bu uygulamalardan, kullanıcıya oldukça geniş çalışma seçenekleri ve birbirinden farklı fırça özellikleri sunması bakımından Adobe Photoshop uygulaması en sık kullanılan uygulamadır. Özellikle yeni medya ortamlarına uyumlu ve fotoğraf düzenleme konusunda alanında uzman olan photoshop uygulaması, iki boyutlu çizimlerin yapılabilmesine imkan tanınması bakımından da sanatçıların ve tasarımcıların tercih sebebidir.

Photoshop uygulaması ile dijital çizimler yapılabilmesi için çizim ve teknik bilgi donanımına sahip olunması gereklidir. Örnek verilecek olursa, yağlı boya tekniğinde geçerli olan katman katman çalışma prensibi dijital airbrush çizimlerinde de geçerlidir. Sanatçı çizimine öncelikle genel hatları belirginleştirecek eskiz aşamasıyla başlamalıdır. Daha sonra dijital fırçalar yardımı ile ton farklılıklarını uygulamalıdır. Adeta bir karakalem çalışması niteliğine ulaşana kadar bu hassas çizim tekniği devam ettirilmelidir. En son olarak çalışma, dair renk ve efekt uygulama aşaması ile sonlandırılmalıdır.

Şekil 8. Nico Di Mattia, Lost Dizi Karakteri John Locke, Dijital Airbrush Çizimi – 1,
(URL – 4, 2019)

Resim 8’ de sanatçı Nico Di Mattia imzalı olan, Lost dizisi karakterlerinden John Locke’ a ait dijital portre çizimi görülmektedir. Çizimin, başlangıç olarak eskiz aşamasından başlayarak karakalem görünümü elde edilene kadar, dijital kalem ve fırçalar ile hassas bir şekilde işlendiği gözlemlenmektedir.

Şekil 9. Nico Di Mattia, Lost Dizi Karakteri John Locke, Dijital Airbrush Çizimi -2,
(URL – 5, 2019)

Resim 9’ da sanatçı Nico Di Mattia ’nın, John Locke karakter çizimini photosop uygulamasının renk ve efekt galerisine ait özellikleri kullanarak, son derece profesyonel bir dijital airbrush uygulamasına imza attığı görülmektedir.

Airbrush tekniği aynı zamanda fotorealist sanatçılar tarafından da kullanılan bir tekniktir. Fotorealist sanatçılar fotoğrafın gerçekliğini olduğu gibi yansıtmayı amaç edinmişlerdir. Bu alanda çalışmakta olan sanatçılar, birçok farklı yüzey üzerinde ve farklı tekniklerle uygulamalar yapmakta ve aynı zamanda teknolojik imkanları da kullanmaktadırlar (Gümölcine, 2013 : 85).

Fotorealist yaklaşımla oluşturulmuş olan eserler incelendiğinde, sanatçıların teknikleri ve tarzları rahatlıkla anlaşılabilir. Genellikle eserlerin her noktası aynı süreçten geçerek işlenmekte ve aynı izleri taşımaktadır. Nadiren de olsa çalışmalarda fırça ve boya izlerine rastlanmaktadır. Ancak airbrush tekniğinin kullanıldığı çalışmalarda herhangi bir izle rastlamak mümkün değildir (Meisel, 1989 : 15).

Şekil 10. Audrey Flack, "Shiva Blue", tuval üzerine yağlı boya ve akrilik, 91x 127, 1972,
(URL – 6, 2019)

Şekil 11. Jerico Santander, "Nereid", 2012. (URL – 7, 2019)

Şekil 11’de Jerico Santander’e ait olan nereid isimli eserde, yunan mitolojisinde su perisi olarak bilinen mitolojik varlık soyutlaştırılarak çalışmaya yansıtılmıştır. Dijital airbrush tekniğinin kullanıldığı eserde nereid, yukarıdan gelen bir ışık süzmesi ile parçalar halinde yükselirken betimlenmiştir (Atan, Uçan ve Bilsel, 2015 : 6).

Şekil 12. Uğurcan Akyüz, Ritimsel Açılımlar, 2016, (URL – 8, 2019)

Şekil 12’de Prof.Dr. Uğurcan Akyüz’e ait olan ve İş Sanat Kibele Galerisi’nde açılmış olan "Sanat Üretenler - Sanat Öğretenler" sergisinde yer almış olan eser bulunmaktadır. Dijital sanat alanında eserleri bulunan sanatçının, "ritimsel açılımlar" isimli çalışmasında, dijital tekniklerden yararlandığı ve "eserin geleneksel hat sanatının manipüle edilerek" tasarlandığını belirtmektedir.

Şekil 13. Nur ÇAKMAK, Dijital Airbrush Uygulamaları, 50 x 70 cm, Bireysel Arşiv

Resim 10' da görülen Nur ÇAKMAK' a ait dijital airbrush uygulamaları, photoshop uygulaması ve grafik çizim tableti kullanılarak oluşturulmuştur. Görsel üzerinde iki farklı fırça ile çalışılmış olan karakter çizimleri yer almaktadır.

SONUÇ

Tarihsel süreç olarak bugün gelmiş olduğumuz noktada, dijital sanatın uygulama alanları oldukça genişlemiştir. Görsel sanatların hemen her alanında dijitalin izlerine rastlamak mümkün olmuştur. Özellikle ortaya koydukları çalışmalar ekseninde, dünya toplumlarınca hayranlıkla takip edilmekte olan grafik, animasyon, fotoğraf ve video alanlarındaki dijital eserler yaratıcılık unsurları bakımından talep görmektedirler. Bu talep doğrultusunda, geleneksel sanatların ilke ve öğelerinden ilham alınarak uygulanmaya başlayan dijital sanat eserleri zamanla kendi üsluplarını ortaya koymaya başlamıştır. İnsanların tüketim çılgınlığının, yeni ve farklı olana olan ilgilerinin, sanat dünyasındaki karşılığı da dijital sanat eserlerinde bedene bürünen üslup çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır. Buradan hareketle airbrush tekniğinin, geleneksel kalıplarından sıyrılarak tamamen dijital ortamlarda üretilme süreci çağdaş sanat adına yeni bir soluk olmuştur.

Ülkemize kıyasla diğer ülkelerde çok daha önce sanatsal bir alan olarak kabul görmüş olan dijital sanat, son yıllarda ülkemiz sanat çevreleri tarafından da kabul görmeye başlamıştır. Bu kabullenişin öncüleri olarak dijital sanat alanında çalışmalar yapan sanatçıların ve akademisyenlerin, eserleri ile ulusal ve uluslararası organizasyonlarda yer alarak eserlerini izleyiciye sunmaları, dijital sanat adına ve dijital çağı yaşamakta olan diğer dünya ülkelerine erişmek adına memnun edici bir durumdur. Bununla birlikte dijital sanatın üretim alanları konusunda akademik araştırma olarak yeterli düzeyde literatür çalışmasının olmaması büyük bir eksiklik. Bu eksiklik, üniversitelerin ilgili bölümlerine dijital sanat başlığı ile daha detaylı dersler koyularak, öğrenim görmekte olan öğrencilerin uygulama becerileri çağın teknolojik donanımı ile geliştirilerek ve alanda lisansüstü programlar açılarak giderilebilir.

Dijital çağın benliğinden doğan dijital sanat, yeni medya ve sanat ortamları başta olmak üzere birçok alanda varlığını geliştirerek sürdürmektedir. Dijital sanatın yorumlama açısından etkili bir yöntemi olan dijital airbrush uygulamaları da global bir kavram olarak gittikçe beğeni kazanmaktadır. Geleneksel airbrush tekniğine oranla daha etkili uygulamalara imza atması ve

geniş kitlelerce merakla takip edilmekte olan animasyon yapımlarının temellerini oluşturması bakımından dijital airbrush tekniği, dijital çağın sanatına katkı sağlamaktadır.

KAYNAKLAR

- Atan, A., Uçan, B., Bilsel, Ç. (2015). Dijital Sanat Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme. İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, 7 /26. DOI: 10.17932/IAU.IAUD.m.13091352
- Arslan, S.T. (2016). FRP Bilgisayar Oyunlarında Karakter Tasarımı ve Örnek Bir Uygulama. İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Çizgen, G. (2007). Sanat Köprüsü Sırat Köprüsü. Arkeoloji Sanat Yayınları: İstanbul.
- Gümölcine, A. (2013). Airbrush Tekniği ve Fotorealizm’de Kullanımı. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kolle, C.I. (2001). Graphics Tablet Solutions. Muska & Lipman / Premier – Trade. ISBN:9781929685141
- Meisel, Louis. K. (1989). Photorealism. Abradale Press: Yugoslavya.
- Nalven, J. ve Jarden, J.D. (2005). The Reconfigured Eye: Visual Truth in The Post – photographic Era. The MIT Pres: Cambridge.
- Sağlamtimur, Z.Ö. (2010). Dijital Sanat (Digital Art). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10 /3, 216,218,227.
- Sivri, O. Ve Çınar, S. (2018). Resim Sanatında Dijital Ortamlar Üzerine İnceleme (A Study on Digital Media in Painting). Jia Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art Dergisi, 3 / 6, 175.
- Vero, R. (1988). Airbrush: The Complete Studio Handbook. New York: Watson – Guptill Publications.
- Wands, B. (2006). Dijital Çağın Sanatı. Çev: Osman Akınhay, İstanbul: Akbank Kültür Sanat Yayınları.
- URL – 1, (2019). <http://wacomturkiye.com/wacom-urunler/cintiq-22-dtk-2260-k0a>
- URL – 2, (2019). <http://webbdesigners.blogspot.com/2015/09/introduction-to-adobe-photosop-cs6.html>
- URL – 3, (2019). <http://wacomturkiye.com/>
- URL – 4, (2019). https://www.youtube.com/watch?v=8K_NQe57C-k
- URL – 5, (2019). https://www.youtube.com/watch?v=8K_NQe57C-k
- URL – 6, (2019). <http://www.audreyflack.com/photorealism>
- URL – 7, (2019). https://www.photoshopmagazin.com/paylasim/3097/jerico_santander.html
- URL – 8, (2019). <https://neu.edu.tr/ydu-ogrt-uy-prof-dr-ugurcan-akyuzun-calismasi-is-sanat-kibele-galerisindeki-seckide/>

EXTENDED ABSTRACT

Digital applications, which have entered every area of our lives in the light of technological developments, have begun to establish themselves in almost every area of visual arts. Especially in organizations such as exhibition and biennial, which have been conducted at international level since the beginnings of 2000s, the works of digital art, the first examples of which met their audience, took their first steps in the name of being accepted in artistic environments.

Digital artworks present their modern and traditional properties to the audience by interacting with different art disciplines. Throughout this interaction process, following the constantly improving technological structures and adapting to this process and making new interpretations are among digital art’s responsibilities. Otherwise, its repeating itself, becoming ordinary and commonplace will have negative effects. In this context, the contribution of traditional art methods’ being re-interpreted and updated with the help of the elements of digital technology to digital art has reached undeniable dimensions. From this point forth, our

study is significant in terms of touching upon the concept of digital art, which has been becoming more important in the understanding of modern art with each passing day and emphasizing the digital airbrush technique, which is among the art production methods of the digital age as a result of the transformation from the traditional to the digital.

Digital airbrush technique is a good example of the traditional being digitalized and re-interpreted. Based on this understanding, by means of comparing digital airbrush technique which is being evaluated in the scope of digital art, with the traditional methods, the aim of this study is to scrutinize the digital airbrush technique which is weak in terms of literature, and provide a basis that may serve as a reference for academic researchers that are working in the area.

In the works that are being created with the principle of today's digital art perception, it is possible to encounter the traces of traditional. However, software, which were produced and developed as a need of the digital age should not be ignored either. Therefore, in our research, qualitative research methods were used, and the necessary literature survey was performed including books, articles and thesis about the concept of digital art and airbrush production methods. Findings regarding the traditional and digital methods of airbrush technique were obtained. Especially in the production processes of airbrush applications, the significant contribution of software was observed.

The research was solidified by touching upon examples regarding airbrush applications and the use and properties of software. The fact that digital transformation has gathered momentum very rapidly and adapted to every discipline was emphasized and it was observed that airbrush applications presented works as a more effective and creative form compared to the traditional methods.